

# เดบิตและเครดิต: ภาษาบัญชี

นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ

รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

## บทคัดย่อ

บทความนี้อธิบายความหมายของคำว่าเดบิตและเครดิต ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบัญชีการเงิน การเกิดขึ้นของเดบิตและเครดิต ยอดคงเหลือในบัญชี การนำคำว่าเดบิตและเครดิตไปใช้กับเอกสาร ธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ และบัญชีกรรมที่เกี่ยวข้องกับเดบิตและเครดิต

**คำสำคัญ:** เดบิต เครดิต บัญชี

# Debit and Credit: Accounting Language

Nipan Henchokchaichana

Associate Professor of School of Management Science,

Sukhothai Thammathirat Open University

## ABSTRACT

This article explains meanings of "Debit" and "Credit" which are used in financial accounting. It also explores emergence of Debit and Credit, Ending Balance, the use of "Debit" and "Credit" in documents or electronic cases, and accounting manner of Debit and Credit.

**Keywords:** Debit, Credit, Accounting

คำว่าเดบิตและเครดิตเป็นคำที่นักบัญชีการเงินหรือผู้ทำบัญชี และผู้สอบบัญชีคุ้นเคยและเข้าใจกันดีในภาษาบัญชี แต่คำนี้สำหรับผู้ที่ไม่ใช่กับบัญชีหรือบุคคลทั่วไปอาจไม่เข้าใจความหมายและอาจเข้าใจผิดได้ง่าย

### ความหมายของเดบิตและเครดิต

ความหมายของเดบิตและเครดิต มีผู้ให้คำนิยามไว้หลายอย่างที่สำคัญ ได้แก่

1. **ราชบัณฑิตยสถาน** ในพจนานุกรมศัพท์เศรษฐศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พิมพ์ครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2555) กำหนดไว้ดังนี้

**เดบิต (Debit)** หมายถึง รายการทางด้านซ้ายของบัญชี ซึ่งแสดงถึงการเพิ่มขึ้นของรายการทรัพย์สินของกิจการ หรือรายจ่ายของกิจการ

**เครดิต (Credit)** หมายถึง รายการทางด้านขวาของบัญชี

**สินเชื่อ (Credit)** หมายถึง ระบบที่ให้ผู้ซื้อสินเชื่อสามารถซื้อสินค้าหรือบริการโดยชำระเงินในภายหลัง (ไม่ใช่ปัจจุบัน) ซึ่งขึ้นอยู่กับความเชื่อถือหรือความไว้วางใจทางการเงินของบุคคลหรือหน่วยธุรกิจ (ผู้ให้สินเชื่อ)

2. **Federation of Accounting Professions. (1995)** กำหนดไว้ดังนี้

เดบิต (Debit) หมายถึง จำนวนเงินที่แสดงทางด้านซ้ายของบัญชี หรือการลงรายการทางด้านซ้ายของบัญชี หรือการผ่านบัญชีอันกระทำให้อสังหาริมทรัพย์หรือค่าใช้จ่าย

เพิ่มขึ้น หรือการลงรายการซ้ายของบัญชีหรือการผ่านบัญชีอันกระทำให้นี้สิน บัญชีสำรองรายการเงินทุน (ส่วนของเจ้าของ) หรือรายได้ลดลง

**เครดิต (Credit)** หมายถึง จำนวนเงินที่แสดงทางด้านขวาของบัญชีหรือการลงรายการทางด้านขวาของบัญชี หรือการผ่านบัญชีอันกระทำให้นี้สิน รายการเงินทุน (ส่วนของเจ้าของ) หรือรายจ่ายที่ลดลง (หรือทำให้สินทรัพย์หรือค่าใช้จ่ายลดลง)

3. **Payom Singhasanem and Nareenuch Mekwichai (1992)** กำหนดไว้ดังนี้

**เดบิต (Debit)** หมายถึง ด้านซ้ายของบัญชีแยกประเภท ซึ่งใช้บันทึกสินทรัพย์ที่เพิ่มขึ้นและหนี้สินกับส่วนของเจ้าของที่ลดลง รายการที่บันทึกทางด้านซ้ายของบัญชีแยกประเภท เรียกว่า รายการเดบิต

**เครดิต (Credit)** หมายถึง ด้านขวาของบัญชีแยกประเภท ซึ่งใช้บันทึกสินทรัพย์ที่ลดลง และหนี้สินกับส่วนของเจ้าของที่เพิ่มขึ้น รายการที่บันทึกทางด้านขวาของบัญชีแยกประเภทเรียกว่า รายการเครดิต

ดังนั้น ผู้เขียนขอสรุปว่าเดบิตและเครดิตมีความหมายตามได้ 3 อย่าง คือ

1. ด้านของบัญชี คือ ซ้ายและขวา
2. การบันทึกรายการบัญชีและจำนวนเงินมี 2 ด้าน คือ ซ้ายและขวา
3. ผลของรายการบัญชี คือ เพิ่มขึ้นหรือลดลง ขึ้นอยู่กับประเภทของบัญชี แสดงได้ดังสมการบัญชี (ปรับขยาย)

สินทรัพย์ = หนี้สิน + ส่วนของเจ้าของ (+ รายได้ - ค่าใช้จ่าย)						
เดบิต	ทำให้	เพิ่มขึ้น	ลดลง	ลดลง	ลดลง	เพิ่มขึ้น
เครดิต	ทำให้	ลดลง	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	ลดลง

นอกจากนี้เครดิต หมายถึง สินเชื่อ เช่น ซื้อสินค้าหรือบริการเป็นเงินเชื่อ เกิดบัญชีเจ้าหนี้การค้า ผู้ซื้อได้รับเครดิตหรือสินเชื่อจากผู้ขาย หรือขายสินค้าหรือบริการเป็น

เงินเชื่อ เกิดบัญชีลูกหนี้การค้า ผู้ขายให้เครดิตหรือสินเชื่อแก่ผู้ซื้อ ดังนั้น เครดิต หมายถึง หนี้ (ทั้งลูกหนี้และเจ้าหนี้)

**ตัวย่อของเดบิตและเครดิต**

**เดบิต (Debit)** ใช้ตัวย่อว่า Dr. มาจากคำเต็มว่า Debitor ใช้ตัวอักษรตัวแรกและตัวอักษรสุดท้ายมาเป็นตัวย่อ เช่นเดียวกับ Dr. มาจากคำว่า Doctor

**เครดิต (Credit)** ใช้ตัวย่อว่า Cr. มาจากคำเต็มว่า Creditor ใช้ตัวอักษรตัวแรกและตัวอักษรสุดท้ายมาเป็นตัวย่อ

**ความหมายของบัญชี**

**บัญชี (Account)** หมายถึง แหล่งที่รวมรายการทางบัญชีอย่างเดียวกันไว้ในที่เดียวกัน ซึ่งมีช่องจำนวนเงินเดบิตและเครดิต สมุดบัญชีจะมี 2 ประเภท คือ

1. **บัญชีรายวันหรือสมุดรายวัน (Journal)** ใช้วันที่รายการทางบัญชีรายวัน (Journal Entry) ประกอบด้วยข้อมูล ดังนี้ วันเดือนปีที่เกิดรายการ เลขที่ใบสำคัญ รายการ เลขที่บัญชี (แยกประเภท) เดบิต และเครดิต แสดงดังภาพที่ 1

2. **บัญชีแยกประเภท (Ledger)** ใช้บันทึกรายการทางบัญชีที่ผ่านมาจากบัญชีรายวัน ประกอบด้วยข้อมูล ดังนี้ ชื่อบัญชี เลขที่บัญชี วันเดือนปีที่เกิดรายการ รายการหน้าบัญชี (รายวัน) เดบิต และเครดิต แสดงดังภาพที่ 2 แบบรูปตัวที และภาพที่ 3 แบบยอดคงเหลือ

หน้า.....

วัน เดือน ปี	เลขที่ ใบสำคัญ	รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต	เครดิต

ภาพที่ 1 บัญชีรายวัน

หน้า.....

วัน เดือน ปี	รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต	วัน เดือน ปี	รายการ	หน้า บัญชี	เครดิต

ภาพที่ 2 บัญชีแยกประเภทแบบรูปตัวที

วัน เดือน ปี	รายการ	หน้า บัญชี	เดบิต	เครดิต	ยอดคงเหลือ

ภาพที่ 3 บัญชีแยกประเภทแบบยอดคงเหลือ

จากบัญชีรายวันและบัญชีแยกประเภทข้างต้น ทุกบัญชีจะมีช่องเดบิต และช่องเครดิตไว้บันทึกจำนวนเงิน ตำแหน่งของช่องจำนวนมีชื่อเรียกต่างกัน ดังนี้

1. เดบิต หมายถึง ช่องจำนวนเงินทางซ้ายมือ หรือช่องแรกของบัญชี
2. เครดิต หมายถึง ช่องจำนวนเงินทางขวามือ หรือช่องที่สองของบัญชี

### การกำเนิดขึ้นของเดบิตและเครดิต

เดบิตและเครดิตกำเนิดขึ้นจากระบบบัญชี (Double-entry Bookkeeping System) หมายถึง ระบบการบันทึกบัญชีที่กำหนดให้แต่ละรายการค้าต้องบันทึกบัญชีตั้งแต่ 2 บัญชีขึ้นไป และแต่ละบัญชีบันทึกด้านเดบิตบัญชีหนึ่งหรือหลายบัญชี และด้านเครดิตอีกบัญชีหนึ่งหรืออีกหลายบัญชี ด้วยจำนวนเงินรวมแต่กันเท่ากัน ซึ่งมีผลทำให้เกิดยอดดุลขึ้นภายในตัวเอง กล่าวคือ ณ ขณะใดขณะหนึ่งยอดรวมทางด้านเดบิต และยอดรวมทางด้านเครดิตจะเท่ากันเสมอ

ลูคา ปาซิโอลิ (Luca Pacioli) ชาวอิตาลี ได้รับเกียรติให้เป็นบิดาแห่งการบัญชี เขียนหนังสือ Summa de Arithmetica, Geometria, Proportioni et Proportionalita (ค.ศ. 1494) ซึ่งมีตอนหนึ่ง (2 บท) กล่าวถึงการบัญชี แนวคิดของลูคา ปาซิโอลิ พัฒนามาจาก

บทความของ Leonardo da Pisa (ค.ศ. 1200) การบัญชีของลูคา ปาซิโอลิ เรียกว่า วิธีการของเวนิส (Method of Venice) เนื่องจากคณิตศาสตร์ในยุคสมัยนั้นมีระบบเลขอารบิกจากแทนระบบเลขโรมัน รวมทั้งระบบเลขเป็นจำนวนจริงบวกและศูนย์เท่านั้น ยังไม่ได้กำหนดระบบเลขจำนวนจริงลบ ดังนั้น ตัวเลขจำนวนเงินที่ใช้บันทึกบัญชีจึงแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ เดบิต (ซ้าย) และเครดิต (ขวา)

ศาสตราจารย์ลิตเติลตัน (A.C. Littleton) เขียนหนังสือวิวัฒนาการบัญชีที่พิมพ์เผยแพร่เมื่อปี ค.ศ. 1933 ได้ให้ความเห็นว่าระบบบัญชีคู่ได้เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย 2 อย่าง คือ

1. วัตถุประสงค์ ได้แก่ ทรัพย์สินส่วนบุคคล เงินทุน การค้าพาณิชย์ และสินเชื่อ วัตถุประสงค์นี้มาจากจิตวิญญาณของทุนนิยม เหตุการณ์ทางเศรษฐกิจและการเมือง
2. ภาษา ได้แก่ การเขียน เงินตรา และคณิตศาสตร์ (การคำนวณ) ใช้เป็นสื่อสำหรับการแสดงวัตถุประสงค์นี้มาจากนวัตกรรมทางเทคโนโลยี

ปัจจัย 2 อย่างข้างต้นผลักดันให้เกิดการจัดตั้ง และการเติบโตของกิจการธุรกิจ แล้วนำไปสู่ระบบบัญชีคู่

รายการค้าทุกรายการจะมีผลกระทบ 2 ด้าน (Dual Impact) ต่อบัญชี คือ เดบิตและเครดิต โดยมีแนวคิดระบบบัญชีคู่ และพิจารณาได้ 2 มุมมองคือ

1. ทรัพย์สินและสิทธิเรียกร้อง ทรัพย์สิน คือ สิทธิ ส่วนสิทธิเรียกร้องต่อทรัพย์สิน คือหนี้สินและ ส่วนของเจ้าของ เป็นมุมมองของนักบัญชี

2. แหล่งที่มาและใช้ไปของเงินทุน สิทธิ คือ แหล่งใช้ไปของเงินทุน สำหรับหนี้สินและส่วนของเจ้าของ คือแหล่งที่มาของเงินทุน เป็นมุมมองของนักการเงิน

มุมมองทั้งสองข้างต้นเป็นมุมมองดั้งเดิม ศาสตราจารย์ไอจิริ (Ijiri) มีมุมมองเชิงเหตุผลต่อระบบบัญชีคู่ กล่าวคือ การเพิ่มขึ้นหรือการลดลงของสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของเป็นผลมาจากการใช้ความสัมพันธ์เป็นเหตุเป็นผล (Cause-and-effect relationship) ตัวอย่างเช่น

1. การเพิ่มขึ้นของสินทรัพย์จะเป็นเหตุให้เกิดการลดลงในสินทรัพย์ (ในปัจจุบัน หรืออนาคต) เช่น  
 1.1 ซื้อสินค้าเป็นเงินสด 10,000 บาท นักบัญชีบันทึกรายการบัญชี ดังนี้

เดบิต สินค้าคงเหลือ (สินทรัพย์เพิ่มขึ้น)	10,000	
เครดิต เงินสด (สินทรัพย์ลดลง)		10,000

1.2 ซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ 20,000 บาท นักบัญชีบันทึกรายการบัญชี ดังนี้

เดบิต สินค้าคงเหลือ (สินทรัพย์เพิ่มขึ้น)	20,000	
เครดิต เจ้าหนี้การค้า (หนี้สินเพิ่มขึ้น)		20,000

1.3 จากข้อ 1.2 ต่อมาจ่ายชำระหนี้ นักบัญชีบันทึกรายการบัญชี ดังนี้

เดบิต เจ้าหนี้การค้า (หนี้สินลดลง)	20,000	
เครดิต เงินสด (สินทรัพย์ลดลง)		20,000

2. การเพิ่มขึ้นของหนี้สินจะเป็นเหตุให้เกิดการลดลงในหนี้สิน (ในปัจจุบันหรืออนาคต)

3. การเพิ่มขึ้นของส่วนของเจ้าของจะเป็นเหตุให้เกิดการลดลงในส่วนของเจ้าของ (ในปัจจุบันหรืออนาคต)

จากมุมมองเชิงเหตุผลของศาสตราจารย์ไอจิริ สอดคล้องกับสามัญลักษณะของสรรพสิ่งที่เรียกว่า กฎไตรลักษณ์ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ตรัสว่า “สรรพสิ่งเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป” กล่าวคือ

1. การเกิดขึ้น คือการเพิ่มขึ้นของจำนวนเงินในบัญชี
2. การตั้งอยู่ คือยอดคงเหลือของจำนวนเงินในบัญชี
3. การดับไป คือการลดลงของจำนวนเงินในบัญชี

ความสัมพันธ์เป็นเหตุเป็นผลของศาสตราจารย์ไอจิริ สอดคล้องกับกฎอภิปัจจยตา ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ตรัสว่า “เพราะมีสิ่งนี้เป็นปัจจัย สิ่งนี้จึงเกิดขึ้น” กล่าวคือ

1. สิ่งนี้เป็นปัจจัย คือเหตุของการเกิด
  2. สิ่งนี้จึงเกิดขึ้น คือผลที่ตามมาจากเหตุ
- โดยเหตุกับผลต้องอาศัยกันแล้วเกิดขึ้น เรียกว่า ปฏิจจสมุปบาท กฎอภิปัจจยตา เป็นกฎธรรมชาติ เป็นธรรมะ ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเคารพธรรมที่พระองค์ตรัสรู้ขึ้นเอง

## ประเภทของบัญชี

บัญชีแยกประเภทจัดแบ่งบัญชีออกเป็น 5 หมวดใหญ่ หรือองค์ประกอบของงบการเงิน 5 อย่าง ได้แก่

1. บัญชีหมวดสินทรัพย์ (Assets: A) (เดิมเรียกว่า ทรัพย์สิน)
2. บัญชีหมวดหนี้สิน (Liabilities: L)
3. บัญชีหมวดส่วนของผู้เจ้าของ (Owners' Equity: O) (เดิมเรียกว่า ทุน (Capital))
4. บัญชีหมวดรายได้ (Income: I) (เดิมใช้คำว่า Revenue: R)
5. บัญชีหมวดค่าใช้จ่าย (Expenses: E)

โดยทั่วไป A และ E เกิดขึ้นหรือเพิ่มขึ้นทางด้านเดบิต และมียอดคงเหลือทางเดบิต ส่วน L, O และ I เกิดขึ้นหรือเพิ่มขึ้นทางด้านเครดิต และมียอดคงเหลือทางเครดิต อย่างไรก็ตาม บัญชีประเภทปรับมูลค่า (Valuation Accounts) ที่นำไปหักบัญชีหลักจะมียอดคงเหลือตรงกันข้ามกับบัญชีหลัก

## ยอดคงเหลือในบัญชี

ยอดคงเหลือในบัญชี (Account Balance) หรือยอดคงเหลือตามบัญชี (Balance Per Book) หมายถึง ยอดคงเหลือของจำนวนเงินในบัญชีต่างๆ ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง การหายอดคงเหลือในบัญชีของแต่ละบัญชีจะนำยอดรวมทางด้านเดบิต หักยอดรวมทางด้านเครดิต เป็นยอดผลต่าง โดยทั่วไปยอดคงเหลือในบัญชีของแต่ละบัญชีจะเป็นด้านที่เกิดขึ้นครั้งแรกหรือเพิ่มขึ้น

ถ้าผลต่างเป็นบวก แสดงว่ายอดรวมทางด้านเดบิตมากกว่ายอดรวมทางด้านเครดิต เรียกว่า ยอดคงเหลือทางเดบิต หรือยอดดุลเดบิต (Debit Balance) โดยทั่วไป A และ E จะมียอดดุลเดบิต

ถ้าผลต่างเป็นลบ แสดงว่ายอดรวมทางด้านเดบิตน้อยกว่ายอดรวมทางด้านเครดิต เรียกว่า ยอดคงเหลือทางเครดิต หรือยอดดุลเครดิต (Credit Balance) โดยทั่วไป L, O และ I จะมียอดดุลเครดิต

ในสมัยก่อน คณิตศาสตร์มีระบบจำนวนจริงบวก และศูนย์เท่านั้น ยังไม่มีจำนวนจริงลบ ดังนั้น ผลต่างของผล 2 จำนวนอยู่ทางด้านซ้าย (หรือเดบิต) หรือด้านขวา (หรือเครดิต) ของบัญชี ตัวเลขผลต่างเป็นจำนวนบวกอยู่คนละด้านของบัญชี แม้ว่าในปัจจุบันคณิตศาสตร์มีระบบจำนวนจริงลบแล้ว แต่นักบัญชียังคงใช้เดบิตและเครดิตตามระบบบัญชีคู่ต่อไป

นักบัญชีนำยอดคงเหลือของบัญชีแต่ละบัญชีไปจัดทำงบทดลอง (Trial Balance) ซึ่งเป็นรายงานที่แสดงยอดคงเหลือของบัญชีแยกประเภททุกบัญชีของกิจการ ณ วันใดวันหนึ่ง งบทดลองนี้จะนำไปจัดทำงบการเงิน (Financial Statements) ต่อไป

ข้อสังเกตงบทดลองมียอดดุลเดบิตของทุกบัญชีรวมกัน ต้องเท่ากับยอดดุลเครดิตของทุกบัญชีรวมกันเสมอ เรียกว่า งบทดลองลงตัว เพราะว่าทุกรายการบัญชีตามระบบบัญชีคู่นี้ บัญชีหนึ่งหักบัญชีหนึ่ง ทั้ง 2 ด้าน คือ เดบิต และเครดิต รวมกันด้วยยอดจำนวนเงินรวมเท่ากัน

## การนำเดบิตและเครดิตไปใช้กับเอกสาร

การนำเดบิตและเครดิตไปใช้กับเอกสาร มี 2 คำ คือ

### 1. เดบิตโน้ต (Debt Notes; Debit Memo)

หมายถึง เอกสารที่ผู้ขายออกให้ลูกค้า แสดงหลักฐานการเพิ่มหนี้ในบัญชีลูกหนี้ เรียกว่าใบเพิ่มหนี้ หรือเอกสารที่ผู้ซื้อออกให้ผู้ขาย แสดงหลักฐานการลดหนี้ในบัญชีเจ้าหนี้ เรียกว่าใบลดหนี้

### 2. เครดิตโน้ต (Credit Notes; Credit Memo)

หมายถึง เอกสารที่ผู้ขายออกให้ลูกค้า แสดงหลักฐานการลดหนี้ในบัญชีลูกหนี้ เรียกว่าใบลดหนี้ หรือเอกสารที่ผู้ซื้อออกให้ผู้ขาย แสดงหลักฐานการเพิ่มหนี้ในบัญชีเจ้าหนี้ เรียกว่าใบเพิ่มหนี้

สรุประดับโน้ตและเครดิตโน้ตเป็นใบเพิ่มหนี้ และหรือใบลดหนี้ขึ้นอยู่กับผู้ออกเอกสารอยู่ในสถานภาพผู้ขายหรือผู้ซื้อได้ ดังนี้

เอกสาร	ผู้ออกเอกสาร	
	ผู้ขาย	ผู้ซื้อ
เดบิตโน้ต	ใบเพิ่มหนี้	ใบลดหนี้
เครดิตโน้ต	ใบลดหนี้	ใบเพิ่มหนี้

จากตารางข้างต้น จะสังเกตเห็นว่าเดบิตโน้ตเป็นได้ทั้งใบเพิ่มหนี้และใบลดหนี้ ทำนองเดียวกัน เครดิตโน้ตเป็นได้ทั้งใบลดหนี้และใบเพิ่มหนี้ แต่โดยทั่วไปผู้ขายดำเนินกิจการในรูปนิติบุคคล ซึ่งมีระบบบัญชีที่ดีและเป็นผู้ออกเอกสาร ส่วนผู้ซื้อเป็นบุคคลธรรมดาและไม่ได้เป็นผู้ออกเอกสาร

ในระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม ผู้ขายที่เป็นผู้ประกอบการจดทะเบียนมีหน้าที่จัดทำใบกำกับภาษี (ด้านผู้ขายเรียกว่า ภาษีขาย) ให้แก่ลูกค้าหรือผู้ซื้อ (ด้านผู้ซื้อเรียกว่า ภาษีซื้อ) ต่อมาพบว่า ราคาหรือมูลค่าของสินค้าหรือบริการเกิดข้อผิดพลาดหรือแตกต่างไปจากเดิมที่ตกลงกัน ผู้ขายต้องออกใบเพิ่มหนี้ (เดบิตโน้ต) หรือใบลดหนี้ (เครดิตโน้ต)

### บัตรอิเล็กทรอนิกส์

บัตรอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Card) หมายถึง บัตรที่มีแถบแม่เหล็กหรือมีแผงชิป (Chip) ฝังอยู่บนบัตรพลาสติก จำนวนเป็น 3 ประเภท คือ

1. **บัตรเดบิต (Debit Card) หรือบัตรเอทีเอ็ม (ATM Card)** เป็นบัตรที่ผูกกับบัญชีเงินฝากของธนาคาร ผู้ถือบัตรสามารถใช้เพื่อฝาก ถอน โอน จ่าย หรือสอบถามยอดเงินได้ที่เครื่อง ATM แต่บัตรเดบิตสามารถนำไปใช้ซื้อสินค้าหรือบริการที่เคาน์เตอร์ ร้านค้า และช่องทางออนไลน์ที่รับบัตรได้ บัตรนี้จ่ายเงินทันที (Pay Now)

2. **บัตรเครดิต (Credit Card)** เป็นบัตรที่กำหนดวงเงินสินเชื่อและวงเงินค่างวดของบัตรแก่ผู้ถือบัตรที่เป็นบุคคลธรรมดาที่มีเครดิตหรือความน่าเชื่อถือที่สามารถจ่ายชำระหนี้คืนได้ เมื่อครบกำหนดเวลาสินเชื่อ ผู้ถือบัตร

สามารถนำไปใช้ชำระค่าสินค้าและบริการได้ที่เคาน์เตอร์ร้านค้า บัตรนี้จ่ายเงินภายหลัง (Pay Later) แต่ผู้ออกบัตรจะจ่ายเงินแทนผู้ถือบัตรไปก่อน และเรียกเก็บหนี้ภายหลังจากผู้ถือบัตร

ผู้ออกบัตรอิเล็กทรอนิกส์เป็นหน่วยงานที่ได้รับ ความเชื่อถือทางการเงิน เช่น ธนาคาร ห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่

3. **บัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money Card)** เป็นบัตรที่มีมูลค่าเงินบันทึกอยู่ในบัตร ผู้ถือบัตรต้องเติมเงินก่อนที่จะนำบัตรไปใช้งาน (Pay before) เช่น บัตรโดยสารรถไฟฟ้า บัตรศูนย์อาหาร เป็นต้น

### บัญชีกรมที่เกี่ยวข้องกับเดบิตและเครดิต

กรรม หมายถึง กรรมกระทำที่ประกอบด้วยเจตนาและแสดงออกได้ 3 ทาง คือ

1. ทำการด้วยกิริยาอาการต่างๆ เรียกว่า กายกรรม
  2. ทำการด้วยคำพูด เรียกว่า วาจากรรม
  3. ทำใจด้วยความคิด ความรู้สึก เรียกว่า มโนกรรม
- มนุษย์ประกอบกรรม 2 ประเภท คือ

1. กรรมดี เรียกว่า กุศลกรรม เช่น การรักษาศีลห้า ก่อให้เกิดผลบุญ ถือเป็นสินทรัพย์ บันทึกบัญชีทางด้านเดบิต
2. กรรมชั่ว เรียกว่า อकुศลกรรม เช่น การไม่รักษาศีลห้า ก่อให้เกิดผลบาป ถือเป็นหนี้สิน บันทึกบัญชีทางด้านเครดิต

กิจหรือการกระทำที่เป็นกุศลกรรม เกิดจากการกระทำที่ปราศจากกิเลส (หมายถึง ครอบงำของสกปรก ชั่วร้าย) กล่าวคือ ปราศจาก 3 ประการ คือ

1. โลภ เช่น การสละเพื่อผู้อื่นให้ได้รับประโยชน์
2. โกรธ เช่น การรู้จักข่มใจ โกรธผู้อื่นที่ทำให้โกรธ
3. หลง เช่น การไม่ลุ่มหลงมัวเมาในทางที่ผิด

หนังสือเล่าเรื่องในไตรภูมิ (เสฐียรโกเศศ) เขียนไว้ว่า ผู้ใดตายไป ยมบาล (นิริยบาล) จะพาดวงวิญญาณของผู้ตายไปพบพระยายมราช (บางทีเรียกว่า พญามัจจุราช)

เพื่อสอบสวนบุญและบาปของผู้นั้น เทวดาผู้ถือบัญชี 4 องค์ จดบุญในสมุดปกทอง (สุวรรณ) และบาปในสมุดปกหนังสือ (สุวาม) ของบุคคลเป็นรายคน เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของพระยายมราช

เทวดาผู้ถือบัญชีดำเนินการหยอดคงเหลือของบัญชีบุญและบาป แล้วหาผลต่างของบัญชีบุญมากกว่าบาป (เป็นบุญสุทธิ) ไปขึ้นสวรรค์ แต่ถ้าบัญชีบุญน้อยกว่าบาป (เป็นบาปสุทธิ) ไปตกนรก ถือว่าเป็นการหยอดสินทรัพย์สุทธิ = สินทรัพย์ - หนี้สิน หรือส่วนของเจ้าของ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสว่า

“สัตว์โลกทั้งหลายมีกรรมเป็นของตน  
เป็นทายาทแห่งกรรมของตน  
สัตว์โลกมีกรรมเป็นกำเนิด  
มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์  
สัตว์โลกมีกรรมเป็นที่พึ่งพาอาศัย  
กรรมย่อมจำแนกสัตว์ทั้งหลาย  
ให้เลวทรามและประณีต”

กฎแห่งกรรม คือ ทุกกรรม (เป็นเหตุ) มีวิบากกรรม (เป็นผล) เสมอ ส่วนจะเกิดผลเร็วหรือช้า ขึ้นอยู่กับวงล้อแห่งกรรม ไม่มีสัตว์โลกใดจะหลีกเลี่ยงพ้นกฎแห่งกรรมไปได้ สัตว์โลกย่อมเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในสังสารวัฏ ตราบจนกระทั่งสัตว์โลกบรรลุเป็นพระอรหันต์ จึงจะดับสนิท ไม่เวียนว่ายตายเกิดอีกต่อไป

นักบัญชี (สุวรรณ หรือสุวาม) เป็นเทวดา แม้ว่าทำงานอยู่ในนรกภูมิ โดยทั่วไป เทวดาอยู่บนสวรรค์ นักบัญชีเป็นเทวดาเพราะประพฤติกรรมตามจริยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี อาทิ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเป็นอิสระ หากนักบัญชีประพฤติผิดจริยาบรรณ ย่อมสิ้นสภาพจากเทวดา กลายเป็นสัตว์นรก และต้องรับโทษในนรกภูมิ ผู้เขียนปรารถนาให้ทุกบัญชีเป็นเทวดาที่เสียสละทำงานในนรกภูมิ แม้ว่าไม่ทำงานในสวรรค์ชั้นฟ้า ขอให้นักบัญชีทำแต่กรรมดี ละเว้นการชั่ว ทำจิตใจให้ผ่องใส ปราศจากกิเลสและเรื่อง

เศร้าหมองใดๆ อย่างน้อยนักบัญชีจะเป็นเทวดาตลอดไป อยู่ในโลกียภูมิ จนกว่านักบัญชีจะสิ้นกิเลสโดยสิ้นเชิง อวิชาและบรรลุเป็นพระอรหันต์ในที่สุดเข้าสู่นิพพาน ใจจะว่างเปล่า อิสระปราศจากเครื่องผูกมัด ดับขันธ์ไปเป็นจุดหลุดพ้นจากโลกียภูมิเข้าไปอยู่ในโลกุตระภูมิซึ่งเป็นจุดหมายปลายทางของพระพุทธศาสนา

## สรุป

เดบิตและเครดิตเป็นภาษาบัญชี ซึ่งมีความหมายถึง ด้านของบัญชีทางซ้ายและขวา ใช้บันทึกรายการบัญชี และส่งผลให้จำนวนเงินเพิ่มขึ้นหรือลดลง เดบิตใช้ตัวย่อ Dr. และเครดิตใช้ตัวย่อ Cr. เดบิตและเครดิตเป็นช่องจำนวนเงินในบัญชีรายวันและบัญชีแยกประเภท

เดบิตและเครดิตเกิดขึ้นจากระบบบัญชีคู่ การบันทึกรายการบัญชีตามระบบบัญชีคู่ เดบิตบัญชีหมวดสินทรัพย์ และค่าใช้จ่ายทำให้เพิ่มขึ้น เครดิตบัญชีหมวดหนี้สิน ส่วนของเจ้าของ และรายได้ ทำให้เพิ่มขึ้น ถ้าบันทึกบัญชีด้านตรงข้ามจะทำให้ลดลง

ณ สิ้นเวลาหนึ่ง นักบัญชีคำนวณหยอดคงเหลือในบัญชีแต่ละบัญชี จากผลต่างยอดรวมเดบิตกับยอดรวมเครดิต เป็นยอดดุลเดบิตหรือยอดดุลเครดิต นำไปจัดทำงบทดลอง แล้วจัดทำงบการเงินต่อไป

ผู้ขายออกเดบิตโน้ต เป็นใบเพิ่มหนี้ หรือออกเครดิตโน้ตเป็นใบลดหนี้ บัตรอิเล็กทรอนิกส์มี 3 ประเภทคือ บัตรเดบิตหรือบัตรเอทีเอ็มใช้จ่ายเงินทันที บัตรเครดิตใช้จ่ายเงินภายหลัง และบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์เติมเงินก่อนใช้งาน

บัญชีกรรมที่เกี่ยวกับเดบิตและเครดิต กรรมดีเกิดผลบุญ บันทึกบัญชีเดบิตสินทรัพย์ กรรมชั่วเกิดผลบาป บันทึกบัญชีเครดิตหนี้สิน ดวงวิญญาณของผู้ตายจะไปสวรรค์หรือนรก ขึ้นอยู่กับยอดสินทรัพย์สุทธิเป็นยอดดุลเดบิตไปสวรรค์ หรือยอดดุลเครดิตไปนรก



## REFERENCES

- BuddhathadPiku (1957). *Core of Buddhism*. Bangkok: ThammaSpha.
- BuddhathadPiku (1958). *Human Manual*. Bangkok: ThammaSpha.
- Federation of Accounting Professions. (1995). *Accounting Words (6<sup>th</sup> Printed)*. Bangkok: P.A. Living Ltd.
- Henderson, Scott; Peirson, Grahan and Harris, Kate. (2004). *Financial Accounting Theory*. NSW: Pearson Education Australia.
- Kanjana Naraskun. (2012). *Pasa-Thai-Pasa-Dhamma: Thai-Word Series*. Bangkok: Rongpim Aksornthai (Nor.Sor.Por. Fhamuangthai).
- Nipan Henchokchaichana and Sillapaporn Srijunpetch. (2016). *Accounting Theory*. Bangkok: TPN Press Part., Ltd.
- Payom Singhasaneh and Nareenuch Mekwichai. (1992). *Financial Accounting*. Bangkok: ChuanPim Pao., Ltd.
- Proponkunakorn (Por.Or.Prayuthto). (2000). *Thai Social Development by Understanding of TriPhum*. Bangkok: Pritham Printing.
- Royal Institute. (2012). *Economic Dictionary: Royal Institute Issue (2<sup>nd</sup> Printed)*. Bangkok: ArunPrinting.
- Sateinkosednakaprtep Foundation. (1999). *Tripum (1<sup>st</sup> Printed)*. Nontaburi: Sukhothai Thammathirat Open University Printer.
- Wild, John J. ; Shaw, Ke OW. and Chiappetta, Barbara. (2009). *Principle of Accounting. 19<sup>th</sup> edition*. New York: McGraw-Hill/Irwin.

JAP